

1 Jordbrukspolitisk program

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28	Utarbeidet av politisk utval v/
29	Borghild-Agnethe Lundstuen
30	Erik Lillebakken
31	Henrik Hole Falck
32	Lisa Horpen
33	Stine Fjellkårstad
34	Ole Sigurd Prestbakmo
35	Eivind Skari
36	Marianne Rossevatn

37 Innhold

38	Den norske jordbruksmodellen	3
39	Senterungdommen vil:	4
40	Økonomisk framtid og rekruttering	4
41	Senterungdommen vil:	5
42	Husdyrproduksjon	5
43	Senterungdommen vil:	6
44	Planteproduksjon	7
45	Senterungdommen vil:	7
46	Bondens helse og velferd.....	8
47	Senterungdommen vil:	8
48	Beredskap	9
49	Senterungdommen vil:	9
50	Landbrukseiendommer	10
51	Senterungdommen vil:	10
52	Utdanning, forskning og innovasjon	11
53	Senterungdommen vil:	11
54	Klima og miljø	12
55	Senterungdommen vil:	12
56	Rovvilt	13
57	Senterungdommen vil:	13
58	Dyrehelse og dyrevelferd	14
59	Senterungdommen vil:	14

60	Marked og matsystem	15
61	Senterungdommen vil:	16

62

63

64

65

66

67

68 Jordbruket er en bærebjelke i norsk samfunnsbygging. Det legger grunnlaget for
 69 matforsyning, bosetting, verdiskapning og beredskap i hele landet. I en tid preget av
 70 økende internasjonal uro, klimaendringer og sårbare forsyningskjeder, er et aktivt og
 71 lønnsomt jordbruk over hele Norge viktigere enn noen gang.

72 Senterungdommen mener at jordbruket skal bygges på norske ressurser, og at maten vi
 73 spiser i størst mulig grad skal være produsert i Norge. Økt selvforsyning er et spørsmål
 74 om både beredskap og nasjonal selvstendighet. Dagens mål om 50 prosent
 75 selvforsyning ser Senterungdommen på som et minimum.

76 Et sterkt importvern, årlige jordbruksforhandlinger og et levende landbrukssamvirke er
 77 grunnpilarene i en politikk som sikrer bonden en rettferdig inntekt og forbrukeren trygg,
 78 norsk mat. Samtidig må jordbruket være lønnsomt og attraktivt for nye generasjoner.
 79 Gode velferdsordninger, muligheter for investering og faglig fellesskap er med på å gjøre
 80 det mulig å leve et godt liv som bonde – uansett hvor i landet man bor.

81 Den norske jordbruksmodellen

82 I Norge organiseres og styres jordbrukspolitikken gjennom Den Norske
 83 Jordbruksmodellen. Målet med modellen er å sikre matproduksjon, bosetting i hele
 84 landet og stabile inntekter for bønder. Hvor kjernen er de årlige jordbruksforhandlingene
 85 mellom staten og bøndenes organisasjoner: Norges Bondelag og Norsk Bonde- og

småbrukarlag. Det er via disse forhandlingene at staten og landbruket kommer til enighet om priser, tilskudd og vilkår for landbruket.

Til motsetning er EUs Common Agricultural Policy (CAP) en overnasjonal og standardisert politikk som alle medlemsland må delta i. Mens norsk landbrukspolitikk vektlegger tilpassing til norske forhold, matsikkerhet, og bøndenes påvirkning, er CAP et system som er felles for hele EU. Hvor regelverk og støtteordninger blir vedtatt av EU i Brussel og finansiert over EU sitt budsjett. CAP fordeler sin støtte med utgangspunkt i historiske produksjonsnivåer og støtteordninger. Dette har ført til at bønder i de eldste medlemslandene mottar mer støtte per hektar enn bønder fra nye medlemsland. For å kunne føre en jordbrukspolitikk som er tilpasset norske forhold, bosetning i distriktene og beredskapsbehov, er det viktig å ivareta den norske jordbruksmodellen. Dette via nasjonal styring og jordbruksforhandlinger som gjør at vi kan sikre matproduksjon i hele landet, stabile rammevilkår for bøndene og levende bygder.

Senterungdommen vil:

- Bevare og styrke den norske jordbruksmodellen
- Verne om forhandlingsinstituttet
- Opprettholde et sterkt tollvern
- Legge til rette for landbruk i hele landet
- Sørge for forutsigbare rammevilkår og bærekraftig inntekt
-

Økonomisk framtid og rekruttering

For at unge skal se for seg en fremtid som næringsdrivende i jordbruket må det være økonomisk lønnsomt og bærekraftig å drive gård. Derfor er senterungdommen tydelige på at inntektsgapet må tettes! Det er også viktig å satse på økonomiske og strukturelle insentiver som er med på å gjøre det mer attraktivt å være jordbruker.

De siste årene har jordbruket opplevd stor kostnadsvekst. Økte priser på alt fra strøm og kunstgjødsel til drivstoff har ført til en strammere økonomisk situasjon i jordbruket. Slike

115 svingninger i utgifter som følge av internasjonal uro og et uforutsigbart marked mener
116 Senterungdommen det er viktig å kompensere for, slik at vi sikrer økonomisk trygghet og
117 forutsigbarhet for næringen.

118

119 Senterungdommen vil:

- 120 - Tette inntektsgapet
- 121 - Innføre startpakke på 250 000 kr i året de første fire årene for bønder under 35 år
122 som tar over et gårdsbruk, og produserer et visst kvantum.
- 123 - Gjøre GSU til en nasjonal ordning, med 500 000 kr som totalbeløp og opptil
124 70 000 kr i årlig sparing med skattefritak på 20%.
- 125 - Bruke jordbruksoppgjøret til å kompensere for ekstraordinære kostnadsøkninger i
126 jordbruket
- 127 - Etablere ordninger som demper effekten av kraftige svingninger i energi-, rente-
128 og gjødselpriser.
- 129 - Sikre at bonden ikke bærer risikoen for internasjonale prisendringer alene
- 130 - Bidra til mer stabile rammevilkår som gir forutsigbar produksjon og prisutvikling,
131 også ved ekstraordinære kostnadsøkninger.
- 132 -

133 Husdyrproduksjon

134 Husdyrproduksjon er en bærebjelke i norsk jordbruk og en forutsetning for
135 matproduksjon i hele landet. Store deler av jordbruksarealene i Norge egner seg best til
136 grasproduksjon, derfor er husdyrhold avgjørende for å utnytte ressursene best mulig.
137 Produksjon av melk, kjøtt og egg bidrar til matsikkerhet, verdiskapning og levende bygder
138 i hele landet.

139 Norsk husdyrproduksjon kjennetegnes av høy dyrevelferd, lav bruk av antibiotika og
140 strenge krav til helse, miljø og kvalitet. Dette er viktige konkurransefortrinn som må tas
141 vare på. Forutsigbare rammevilkår er en forutsetning for at jordbruket skal holde høy

142 standard. Inntekter, investeringsstøtte og risikoavlastning må derfor stå i forhold til
143 kravene som stilles.

144 De norske husdyrrasene er en del av vår kulturarv og genetisk beredskap. I møte med
145 klimaendringer er genetisk variasjon en styrke for fremtidig matproduksjon. Det er viktig
146 å legge til rette for økt bruk av beite- og utmarksressurser for å bruke ressursene
147 effektivt. Seterdrift legger til rette for bedre bruk av ressursene og for å opprettholde
148 kulturlandskapet. En fremtidsrettet husdyrpolitikk skal sikre trygg mat, god dyrevelferd,
149 bærekraftig ressursbruk og landbruk i hele landet.

150

151 Senterungdommen vil:

- 152 - Styrke norsk jordbruk og matproduksjon gjennom en forutsigbar og målrettet
153 politikk.
- 154 - Sikre lønnsomhet og rekruttering i husdyrproduksjonen, særlig for unge bønder.
- 155 - Videreføre kanaliseringspolitikken og verne norsk matjord.
- 156 - Øke bruken av norske beite- og utmarksressurser, inkludert støtte til seterdrift og
157 bruk av utmarksbeite.
- 158 - Opprettholde et sterkt importvern for å sikre norsk matproduksjon.
- 159 - Bedre inntektene i norsk ullproduksjon.
- 160 - Endre systemet på telledato. Husdyrtilskudd skal baseres på hvor mange dager
161 hvert dyr har vært i besetningen.
- 162 - Verne om de verneverdige husdyrrasene.
- 163 - Øke tilskuddene til omstilling fra båsfjøs til løsdrift for å gjøre overgangen til
164 løsdrift mulig
- 165 - Stimulere til at flest mulig melkebruk over hele landet er i drift etter 2034
166 gjennom å innføre en søknadsbasert fritaksordning for fjøs oppført før 2004.
- 167 - Tilskudd til utmarksbeite
- 168 - Kvoteregioner og kvotesystem skal bestå
- 169 - Øke kunnskapen om landbruk og matproduksjon gjennom skolen.

- 170 - Legge til rette for økt bruk av beite og utmarksressurser, inkludert satsing på
- 171 seterdrift
- 172 - Øke støtte til beitelag som fører tilsyn og vedlikeholder gjerder
- 173 -

174 Planteproduksjon

175 Planteproduksjon er en viktig del av norsk matproduksjon og er avgjørende for norsk
176 selvforsyning, beredskap og verdiskapning. Norske bønder produserer korn, gras,
177 poteter, frukt, bær, grønnsaker og andre vekster. For å styrke norsk selvforsyning og
178 matberedskap må planteproduksjonen utvikles videre. Økt produksjon av matkorn, frukt
179 og grønnsaker er særlig viktig. Dette er produksjoner som i dag har et betydelig potensial
180 for vekst, men som også er sårbare for både klimatiske forhold og økonomiske
181 rammevilkår. Skal flere bønder satse på disse produksjonene, må det legges bedre til
182 rette for investeringer, risikoavlastning og stabile markedsforhold.

183 For Senterungdommen er det viktig å legge til rette for en lønnsom og fremtidsrettet
184 planteproduksjon. Vi må møte utfordringer knyttet til klimaendringer, naturhensyn og
185 økt behov for matberedskap. Målet er at mer av maten vi har forutsetninger for å
186 produsere i Norge, faktisk blir produsert her.

187

188 Senterungdommen vil:

- 189 - Øke investeringer til statlige kornlagre
- 190 - Øke norsk produksjon av matkorn, frukt og grønnsaker
- 191 - Reetablere flere statlige fellesanlegg for korn
- 192 - Gjøre kvalitetskravene på mathvete mer fleksible for å styrke norskandelen i
- 193 kornprodukter
- 194 - Styrke satsingen på norskproduserte belgvekster
- 195 - Senke kvalitetskravene på matpotet
- 196 - Øke investeringstilskudd til lager, kjøll og innendørssystemer for å bedre kvaliteten
- 197 på norskproduserte grønnsaker

- 198 - Tilskudd til etablering og bruk av vanningsanlegg for kornproduksjon
- 199 - Gi investeringstilskudd til mindre frukt- og bærprodusenter
- 200 - Styrke tollvernet og innføre toll på flere produktgrupper
- 201 - Innføre tilskudd til drift av skifter på under 5 dekar
- 202 - Øke insentivene til å drive planteproduksjon i de nordligste fylkene
- 203 - Bruke bedre silingsmetoder for å slippe å kassere hele partier som følger av feil
- 204 på enkeltpoteter
- 205 -

206 Bondens helse og velferd

207 Jordbruket i Norge er avhengige av at unge har framtidstro i næringa og ser for seg et liv
 208 som bonde. Da er det viktig med gode velferdsordninger som legger til rette for å
 209 kombinere gårdsdrift og familieliv. Det ligger noen forutsetninger til grunn for gode
 210 velferdsordninger, selv om bonden skal i permisjon, blir syk eller andre ting oppstår i
 211 hverdagen må dyra fortsatt ha mat og stell. Tilgang på avløsere som kan avlaste bonden
 212 og ta over oppgaver ved behov er en sentral del av å få velferdsordningene til å fungere i
 213 praksis. Det er viktig å ha ordninger som er forutsigbare, enkle å forstå og som unngår at
 214 bonden selv må ta den økonomiske belastningen når livet skjer.

215 Å jobbe i landbruket kan til tider være ensomt, samtidig som det kreves at du er
 216 tilgjengelig døgnet rundt. Bønder står i avgjørelser som kan handle om liv og død eller
 217 som kan ha store økonomiske følger. Gode sosiale møteplasser der bønder kan bygge
 218 nettverk og samhold er viktig. For Senterungdommen er det viktig å ta bedre vare på
 219 bøndene sin psykiske helse, samt bryte ned stigmaet rundt å søke hjelp eller støtte når
 220 det trengs.

221

222 Senterungdommen vil:

- 223 - Skrote samordningsregelen.
- 224 - Øke satsene og maksbeløpet i avløsertilskuddet.
- 225 - Betale ut avløsertilskudd oftere.

- 226 - Forenkle regelverk og søknadsprosesser for avløsertilskudd og velferdsordninger.
- 227 - Opprette oppsøkende psykiske helsetjenester rettet mot næringsdrivende i
- 228 jordbruket.
- 229 - Ha mentorordninger for nye bønder.
- 230 - Gi støtte til sosiale tiltak for bønder, for eksempel bondepub, ulike nettverk og
- 231 lignende
- 232 - Styrke ordningen med landbruksvikarer
- 233 - Gi kommunene tilbake muligheten til å ansette landbruksvikarer
- 234 -

235 Beredskap

236 Å kunne brødfø egen befolkning er en viktig del av den nasjonale beredskapen. I en tid
237 preget av internasjonal uro og økte utfordringer med klimaendringer kan ikke vi ikke
238 basere matberedskapen vår på import. Senterungdommen mener målet om 50 prosent
239 selvforsyning er et minimum, og ønsker å føre en jordbrukspolitikk som bidrar til økt
240 selvforsyning og matproduksjon i hele landet. Jordbrukspolitikken handler om mer enn
241 bare matproduksjon. Det handler om trygghet og beredskap i hele landet. Nasjonal
242 trygghet er ikke en importvare, men noe som må bygges, forvaltes og produseres her
243 hjemme.

244

245 Senterungdommen vil:

- 246 - Ha beredskapsplaner som sørger for at systemer for matforsyning er godt
- 247 etablerte
- 248 - Inkludere representanter fra jordbruket i lokale og regionale beredskapsråd, samt
- 249 å gjennomføre øvelser med beredskapsrådene
- 250 - Bidra til folkeopplysning for å øke bevisstheten rundt matsikkerhet og beredskap i
- 251 befolkningen
- 252 - Øke kunnskapen til befolkningen om hvordan de kan bidra til egen matberedskap
- 253 - Sørge for beredskapslagring av drivstoff, samt gi tilskudd til egenlagring på
- 254 gårdene

- 255 - Sette krav om andel norsk mat i innkjøpsavtaler for bedrifter
- 256 -

257 Landbrukseiendommer

258 Eiendomsretten står sterkt i norsk jordbruk. Bonden skal ha stor råderett over egen
259 eiendom og kunne utvikle gården i takt med egne behov og lokale forutsetninger.
260 Samtidig er matjord, skog og utmarksressurser begrensede ressurser som har stor verdi
261 for matproduksjon, beredskap, bosetting og fremtidige generasjoner.
262 Jordbrukspolitikken må derfor balansere grunneieren sin råderett med samfunnet sin
263 interesse for at ressursene blir tatt godt vare på og brukt.

264

265 Senterungdommen vil:

- 266 - Sikre en sterk privat eiendomsrett for norske bønder, samtidig som
267 jordbruksareal blir forvaltet langsiktig og holdt i hevd.
- 268 - Sikre at kommunene følger opp driveplikten, og tilpasser oppfølgingen til lokale
269 forhold.
- 270 - Legge bedre til rette for formidling av ledig jord til aktive bønder og andre som vil
271 drive arealene.
- 272 - Gi kommunene ressurser til å mobilisere jordbruksarealer som står ute av drift i
273 områder med lav etterspørsel av leiejord, og legge til rette for nye driftsformer,
274 samarbeid og drift av arealene.
- 275 - Holde fast ved at landbrukseiendommer i dødsbo som hovedregel skal føres over
276 til ny eier innen tre år, og sikre at kommunene følger det opp.
- 277 - Gi kommunen større rom til å tillate en ekstra kårbolig når det er hensiktsmessig.
- 278 - Legge til rette for en tjenelig og variert bruksstruktur basert på lokale forhold.
- 279 - Gjøre det enklere å skille fra bolighus og tun dersom jord- og skogressursene blir
280 solgt som tilleggsareal til aktive bruk og det gir en god driftsmessig løsning.
- 281 - Sikre bonden reell råderett over egen eiendom og redusere unødvendige hinder
282 for utvikling av jordbruksdriften i den offentlige forvaltningen.

- 283 - Gi kommunene større handlingsrom til å bruke bratte, små eller igjengrodde
284 jordbruksarealer til bosetting, dersom det ikke er til hinder for jordbruksdrift.
285 -

286 Utdanning, forskning og innovasjon

287 For å sikre framtidens matproduksjon er det avgjørende med gode
288 utdanningsinstitusjoner på alle nivå, som bidrar til å sikre interesse og forståelse for
289 jordbrukets egenart og viktigheten av norsk matproduksjon. I et samfunn hvor stadig
290 flere bor urbant og ikke lenger har ei tilknytning til jordbruket er det viktig å skape
291 forståelse for hvor maten kommer fra og hvordan den produseres. For
292 Senterungdommen er det viktig med ei praktisk-teoretisk opplæring som gir ei
293 grunnleggende forståelse for hvordan maten produseres. I tillegg er det viktig at det
294 satses på forskning og innovasjon for å utvikle jordbruket videre.

295

296 Senterungdommen vil:

- 297 - Styrke utdanningstilbudet innen landbruk og veterinærfag
- 298 - Sørge for at barn får en praktisk og jordnær opplæring, legge til rette for å kunne
299 delta på jakt, slakting og andre former for høsting av naturressurser
- 300 - Gjennomføre et kompetanseløft om norsk jordbruk i grunnskolen, og få det inn i
301 læreplanene.
- 302 - Styrke landbruksutdanningene ved universiteter, høyskoler og videregående
303 skoler.
- 304 - Auke antall studieplasser på veterinærstudiet slik at flere kan ta utdanningen sin i
305 Norge.
- 306 - Innføre flere samlings/nettbaserte landbruksutdanninger
- 307 - Styrke forskningsinstitutt som bidrar til bærekraftig samfunnsutvikling, som for
308 eksempel SINTEF og norsk institutt for bioøkonomi.
- 309 - Gi forskningsmidler til forskning som bidrar til å redusere jordbrukets
310 klimagassutslipp
- 311 - Prioritere forskning på motstandsdyktige arter som tåler et klima i endring

- 312 - Styrke aktiviteten ved senter for husdyrforsøk ved NBMU gjennom egen post i
- 313 statsbudsjettet.
- 314 - Videreføre forsknings- og utviklingsarbeidet på metanhemmere.
- 315 -

316 Klima og miljø

317 Norsk jordbruk er tett knyttet til naturgrunnlaget og spiller en sentral rolle i arbeidet med
318 å møte klima- og miljøutfordringene. Samtidig som landbruket står for en del av
319 klimagassutslippene, er næringen også en viktig del av løsningen gjennom bærekraftig
320 ressursforvaltning, karbonbinding i jord og skog, samt aktiv skjøtsel av kulturlandskapet.
321 Et sterkt og aktivt jordbruk over hele landet er derfor avgjørende for å sikre både
322 matproduksjon, naturmangfold og langsiktig bærekraft.

323 For Senterungdommen er det viktig at klima- og miljøpolitikken i jordbruket utformes på
324 en måte som både reduserer utslipp og samtidig legger til rette for økt matproduksjon
325 basert på norske ressurser. Klimatiltak må være kunnskapsbaserte, realistiske og bidra
326 til å styrke norsk selvforsyning og matsikkerhet.

327

328 Senterungdommen vil:

- 329 - styrke satsingen på forskning og utvikling av klimavennlig landbruksteknologi
- 330 legge til rette for bedre agronomi og mer effektiv ressursutnyttelse i landbruket
- 331 - stimulere til økt bruk av norske fôrressurser og redusert import av kraftfôr
- 332 - utvikle virkemidler som reduserer utslipp uten å svekke norsk matproduksjon
- 333 - bidra til klimatiltak som også styrker landbrukets lønnsomhet og langsiktige
- 334 bærekraft
- 335 - styrke tiltak som fremmer beiting i utmark
- 336 - ta vare på dyrka og dyrkbar jord som en strategisk ressurs
- 337 - styrke ordninger som bidrar til skjøtsel av kulturlandskap
- 338 - sikre god jordhelse og bærekraftig bruk av jordressurser
- 339 - styrke tiltak som ivaretar biologisk mangfold i landbruket

- 340 - styrke norsk matproduksjon som et bidrag til global matsikkerhet
- 341 - føre en landbrukspolitikk som legger til rette for bærekraftig ressursforvaltning
- 342 - bidra til redusert matsvinn og mer ansvarlig ressursbruk i matkjeden
- 343 - sikre at norsk landbruk utvikles som en del av løsningen på klima- og
- 344 miljøutfordringene
- 345 -

346 Rovvilt

347 Senterungdommen ønsker å føre en streng rovviltpolitikk der hensynet til
348 husdyrproduksjonen skal veie tyngst. Bønder opplever store tap av husdyr på beite som
349 følger av rovvilt. For Senterungdommen er det viktig å prioritere at beitenæringa skal
350 kunne bruke utmarksbeite uten å oppleve store tap til rovvilt.

351 Rovdyrforliket sine bestandsmål skal være absolutt maksimalt antall rovvilt, alt utover
352 målene skal tas ut. I rovviltforvaltningen er lokal kunnskap avgjørende for å sikre god
353 forvaltning. Tillatelser til skadefelling må bli gitt raskere, særlig da streifdyr av for
354 eksempel ulv kan gjøre stor skade på kort tid.

355

356 Senterungdommen vil:

- 357 - Forvaltningen av rovvilt skal inn i landbruksdepartementet for å sikre en helhetlig
- 358 vurdering av de ulike hensynene.
- 359 - Ha nullvisjon for ulv
- 360 - Innføre stående fellingstillatelse på rovdyr i beiteprioriterte områder i sesong, og
- 361 øke bruken av forebyggende skadefelling som dyrevelferdstiltak
- 362 - Innføre kvotejakt på hav- og kongeørn
- 363 - Tillate bruk av termisk sikte i skadefelling
- 364 - Gi lisensjegere rettsvern på lik linje som offentlige tjenestepersoner
- 365 - Tillate bruk av motoriserte kjøretøy inkludert helikopter til lisensfelling og
- 366 skadefelling av store rovdyr

- 367 - Utvide registreringsperioden for familiegrupper av gaupe t.o.m 31.mars, og
- 368 justere kravene for spor for å tilpasse at familiegrupper av gaupe ofte vil trø i
- 369 samme fotspor.
- 370 - Sikre at jerven ikke bidrar til forverring av villreinområdene
- 371 - Sikre effektivt uttak av jerv i beiteprioriterte områder, og skrote de jerveprioriterte
- 372 sonene
- 373 -

374 Dyrehelse og dyrevelferd

375 Norsk dyrehelse i verdenstoppen, og her til lands er vi fri for de fleste alvorlige
376 sykdommer. Den unike smittesituasjonen er et resultat av årelangt arbeid fra både
377 næringa og myndighetene, men utfordres til stadighet av økende smittepress utenfra.
378 Fokuset på én-helse må integreres i offentlig forvaltning, og overvåkning av alvorlig
379 smittsomme sykdommer og zoonoser styrkes. Fokuset på god dyrevelferd er et økende
380 forbrukerkrav, og regelverket må tilpasses oppdatert forskning. Det er samtidig viktig å gi
381 næringa forutsigbarhet ved omstilling til nye lovkrav, og veie disse opp mot andre politisk
382 vedtatte målsettinger.

383

384 Senterungdomen vil:

- 385 - Endring i arealkrav i inneareal for de ulike dyreartene må kompenseres
- 386 økonomisk og sees opp mot målet om økt norsk sjølforsyning Videreutvikle
- 387 dyrevelferdsprogrammene (DVP) i tråd med oppdatert forskning
- 388 - Bruk av vekstfremmere og GMO skal fortsatt være forbudt, og bruk av
- 389 hormonpreparater fortsatt være restriktivt.
- 390 - Norge må ta initiativ til et internasjonalt forbud mot forebyggende antibiotikabruk
- 391 til husdyr
- 392 - Kravene i norsk dyrevelferdslovgiving må sees på som et minstekrav
- 393 - Norsk husdyrnæring må ha like høye ambisjoner for dyrevelferd som for
- 394 dyrehelse

- 395 - Bevare en spredt nasjonal husdyrproduksjon med mindre enheter for å hindre
396 konsekvensene ved spredning av alvorlige dyresjukdommer
- 397 - Bevare den unike helsesituasjonen i norsk husdyrproduksjon gjennom styrket
398 overvåkning av alvorlige smittsomme dyresjukdommer og fokus på zoonotiske
399 agens i én helse perspektiv
- 400 - Potten for kommunalt søkbare stimuleringsstøtte til veterinærdekning må økes
401 i tråd med kommunenes behov for å fullfinansiere ordningen, og de øremerkede
402 støttene til klinisk veterinærvesen må opprettholdes.
- 403 - Øke dyrevelferden i norsk husdyrproduksjon gjennom støttsordninger som
404 stimulerer til utøvelse av naturlig atferd.
- 405 - Gjennom økt lønnsomhet i husdyrnæringa vil verdien på det enkelte dyr øke, og
406 derav motivere til bedret dyrevelferd
- 407 - Opprettholde dagens konsesjonsregelverk på husdyrproduksjonene.
- 408 - Senke makskvota til 600.000 liter for kumjøl, uten tilbakevirkende kraft for
409 produksjoner som allerede overgår denne.
- 410 - Fortsette å ha et strengt grenseregulering, herunder for både kjæledyr,
411 produksjonsdyr og annet biologisk materiale som kan utfordre den unike
412 dyrehelsesituasjonen.
- 413 - Utvikle overvåkningsprogrammer og bekjempelsesprogrammer med formål om å
414 eliminere smittsomme sykdommer som finnes i dagens husdyrproduksjon.
- 415 - Innføre krav om agronomutdanning for de som overtar bruk med
416 husdyrproduksjon eller starter opp med dyr på eksisterende bruk.
- 417 - Styrke Mattilsynet økonomisk med formål om økt andel tilsyn, og juridisk for å gi
418 økt virkemiddelbruk i møte med særlig kronisk dårlige dyrehold (KDD).
- 419 - Forby kirurgisk kastrering av smågris, og erstatte dette med immunologisk
420 vaksinerings.
- 421 -

422 Marked og matsystem

- 423 Norsk landbruk er i økende grad preget av maktkonsentrasjon i foredlings- og
424 handelsleddet, samtidig som produsentenes andel av verdiskapingen har blitt redusert.

425 Økte matpriser har i liten grad gitt tilsvarende inntektsutvikling for bonden, noe som
426 viser behovet for tydelig politisk styring av matkjeden. For å sikre både bærekraftig
427 produsentøkonomi og stabile, rimelige priser for forbrukerne, må verdiskapingen
428 fordeles mer rettferdig og maktbalansen i markedet justeres.

429 Norske råvarer blir sendt ut av landet for foredling og pakking, før de kommer tilbake til
430 norske butikkhyller. Vertikal integrasjon gjør at kjedene eier større del av verdikjeden og
431 særlig egne merkevarer (EMV) får større plass i butikkhyllene, noe som gjør at for
432 eksempel produkter fra samvirke får mindre plass. Senterungdommen vil styrke
433 landbrukets samvirker som et sentralt virkemiddel for markedsbalanse og prisstabilitet.
434 Samvirkene sikrer produsentene avsetning for varene sine, gir forhandlingsmakt i møte
435 med store aktører og fungerer som et nødvendig korrektiv til maktkonsentrasjon i
436 verdikjeden.

437 Matsystemet må tjene fellesskapet. De som produserer maten, skal ha makt og ta del i
438 verdiskapningen. Dagligvaremarkedet må reguleres slik at det styrker, ikke svekker norsk
439 selvforsyning og beredskap.

440

441 Senterungdommen vil:

- 442 - En politikk for kostnadsutjevning reduserer behovet for å hente inntektsvekst
443 gjennom høyere matpriser, og bidrar til både økonomisk trygghet for
444 produsentene og stabilitet for forbrukerne.
- 445 - styrke rammevilkårene for landbrukssamvirker
- 446 - sikre samvirkenes rolle som markedsregulator i landbruket
- 447 - motvirke politiske grep som svekker samvirkemodellen
- 448 - bidra til at verdiskapingen i størst mulig grad tilfaller produsentene
- 449 - opprettholde et sterkt tollvern for å sikre norsk matproduksjon og selvforsyning
- 450 - sikre forutsigbare rammevilkår som styrker bondens økonomi og investeringsvilje
- 451 - hindre økt import som undergraver norsk produksjon og beredskap
- 452 - innføre strengere regulering av dagligvarekjedenes innkjøps- og prissettingsmakt
- 453 - stille krav om økt åpenhet i prisoppbyggingen i hele verdikjeden

454 - styrke tiltak som fremmer reell konkurranse i dagligvaremarkedet

455 - motvirke overprofitt i mellomleddene i matkjeden

456 -

457

458

459

460